

SVATBENA OBLAČILA V 20. STOLETJU NA DOMŽALSKEM OBMOČJU

Raziskovalna naloga s področja etnologije, predstavljena na območnem srečanju mladih raziskovalcev v OŠ Preserje pri Radomljah, v aprilu 2005

Avtorici: **Anja Mihelič** in **Klavdija Slapar**, 8. razred devetletke
Mentorica: **Vilma Vrtačnik Merčun**, prof. geogr. in soc.

Avtorici pri predstavitvi raziskovalne naloge v OŠ Rodica
na Dan odprtih vrat 26. maja 2005

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sva raziskovali svatovsko oblačilno kulturo v 20. stoletju na območju Domžal. Za prvo obdobje (1900–1920) slikovnega gradiva ni veliko, ker takrat ljudje niso imeli fotografskih aparatov in fotografiranje še ni bilo del svatovskega obredja. Za to obdobje sva dobili le svatbene fotografije naših izseljencev v Ameriki. Za kasnejša obdobja je bilo slikovnega in materialnega gradiva na pretek. Ugotovili sva, da so imele neveste do leta 1960 tako suhe kot sveže **poročne šopke**. V drugi polovici 20. stoletja pa so imele večinoma šopke iz svežega cvetja. V prvi polovici 20. stoletja so **neveste** oblekle enodelne bele **poročne obleke**. V obdobju od 1940 do 1960 so nosile temnejše

kostime ali enodelne obleke, ki so jih kasneje še večkrat oblekle kot praznje oblačilo. Po letu 1961 so prevladovali svetlejši kostimi, v zadnjem obdobju pa se znova uveljavljajo enodelne bele obleke, ki si jih neveste izposodijo v izposojevalnicah. **Svatbena obleka ženinov** se skozi 20. stoletje ni veliko spreminjala. Vseskozi je prevladovala temna obleka, ki sta jo sestavljala suknjič in hlače v enaki barvi. V prvi polovici 20. stoletja so neveste na glavah nosile **venček ali pajčolan**, ki je segal do pasu ali pa se je vlekel za njimi. **Venček v laseh** je bil posebno pomemben del svatbene oprave do leta 1960 in je imel tudi simbolno vrednost. V obdobju od 1941 do 1980 so neveste v laseh nosile sveže cvetove, sprva bele nageljne, kasneje vrtnice. K svatbeni obleki ženinov je vedno sodila tudi bela srajca in **kravata ali metuljček**, barvno usklajena z obleko. Na svatbeno obleko so ženini in neveste do leta 1960 pripeli **suh šopek**, kasneje pa svež cvet belega nageljna in bele vrtnice. V prvi polovici 20. stoletja so k svatbeni opravi neveste sodile bele **pompandurce** (mošnje z vrvico na poteg iz finega blaga), ki so jih po letu 1940 nadomestile torbice. V vseh obdobjih so imeli ženini v žepku suknjiča **bel robček s čipko**. Neveste so k svatbeni obleki nosile **čevlje** z nizko ali srednje visoko peto. V drugi polovici 20. stoletja so nekatere neveste nosile čevlje z visoko peto. Špice in pete čevljev so odražale trenutno modo. Ženinovi čevlji so bili v vseh obdobjih nizki in v črni barvi. **Šivilje ali krojači**, ki so jim včasih rekli žnidarji, so šivali svatbene obleke za neveste do leta 1980, za ženine pa do 1960. V zadnjem obdobju ženini svatbene obleke kupijo, večina nevest pa si jih izposodi v izposojevalnicah poročnih oblek.

ABSTRACT

The object of our research was to present the culture of wedding dresses in the 20th century in the area of Domžale. We haven't found any pictures for the first decade (1900-1920), because people didn't have cameras and photographing was not a part of the wedding ceremony. There were only photos of our relatives in America. For later decades there were a lot of photos about wedding. Our research shows that until 1960 the brides had either dry or fresh flowers. In the second half of the 20th century the brides had fresh flowers in their bouquets. In the first half of the 20th century brides wore white dresses. Between 1940 to 1960 they wore a darker colour suit or dress, which they later wore again for special occasions. Since 1961 lighter colours have been fashionable again. In the last decade the brides have worn white long dresses which they borrow from a bridal shop. Through the 20th century the grooms suit did not change much. They wore a dark colour, with a jacket and pants in the same colour. They wore a white shirt with either a tie or a bow tie with the suit. In the first half of the 20th century brides wore a wreath or a veil in hair on their heads, stretching to their wastes or they would trail the veil behind them. The wreath used to be very special until 1960. During 1941 and 1980 brides wore fresh flowers in their hair, at first the white carnations, later roses. Up until 1960 they had dry flowers pinned on the dress and suit, later on they had fresh flowers, the white carnation or white roses. In the first part of the 20th century brides had a white pompandure (small bag) while after 1940 they carried a hand-bag. Through the century grooms had in their jacket pockets a white handkerchief with a lace. The brides' shoes had a low or a medium heel. In the second half of the 20th century some of the brides wore high heel shoes. The brides wore shoes that were fashionable at the time. The grooms' shoes were black. Tailors and dressmakers sewed the brides' dresses up until 1980, and for the groom until 1960. In the last decade the brides buy the wedding dresses, but most of the brides borrow them from a bridal shop.

SLIKOVNA PREDSTAVITEV SVATBENIH OBLAČIL V 20. STOLETJU

OBDOBJE OD 1900 DO 1940

Poročna slika, pred letom 1920, slovenski izseljenci v ZDA (arhiv Lovrenca Giovanellija)

Poročna slika iz leta 1923, Domžale (arhiv Lovrenca Giovanellija)

OBDOBJE OD 1941 DO 1960

Poročna slika, okrog leta 1950, Domžale (arhiv Bojana Slaparja)

Poročna slika iz leta 1955, Domžale (arhiv Jožefe Vrtačnik)

OBDOBJE OD 1961 DO 1980

Poročna slika iz leta 1978, Domžale (arhiv Klavdije Slapar)

Poročna slika iz leta 1964, Črnomelj (arhiv Anje Mihelič)

OBDOBJE OD 1981 DO 2000

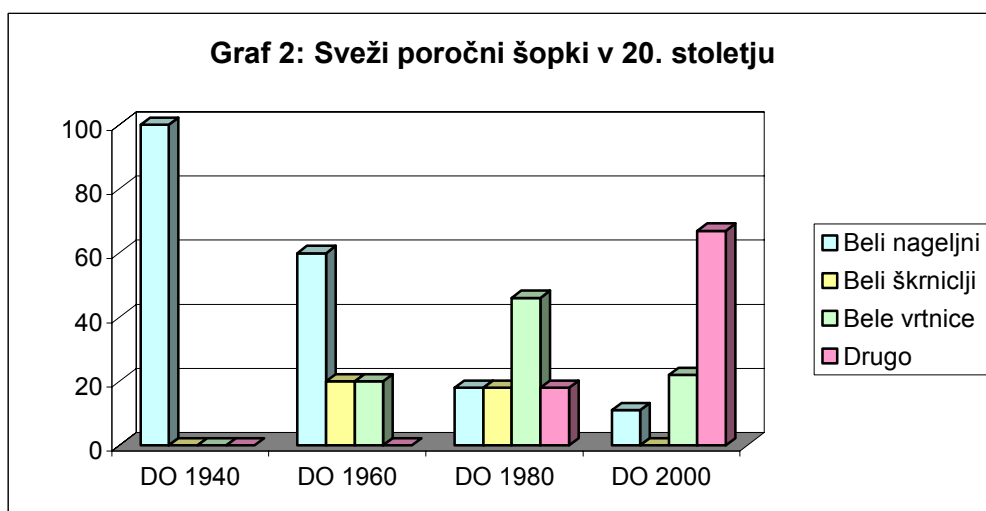
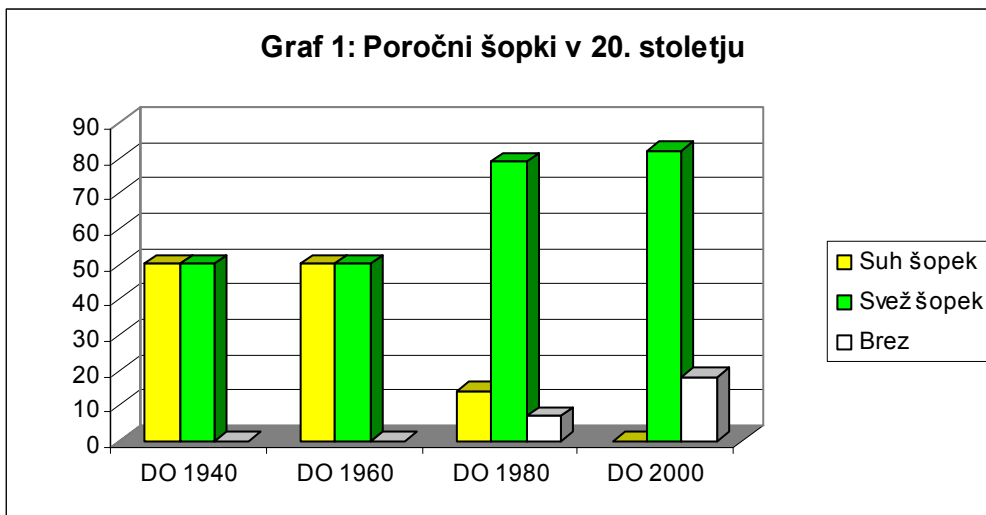

Poročna slika iz leta 1990,
Ljubljana (arhiv Anje Mihelič)

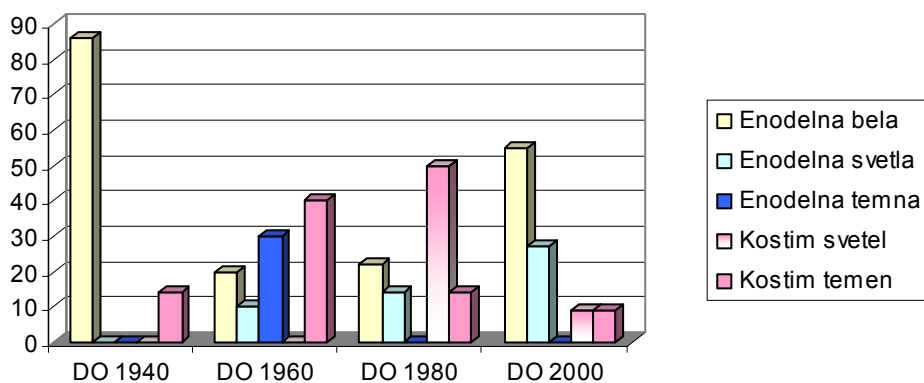

Poročna slika iz leta 1997,
Ljubljana (arhiv Klavdije Slapar)

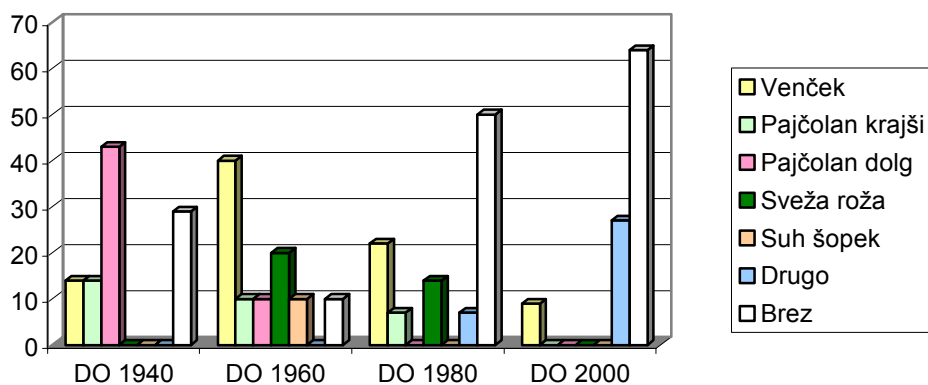
GRAFIČNI PRIKAZ REZULTATOV

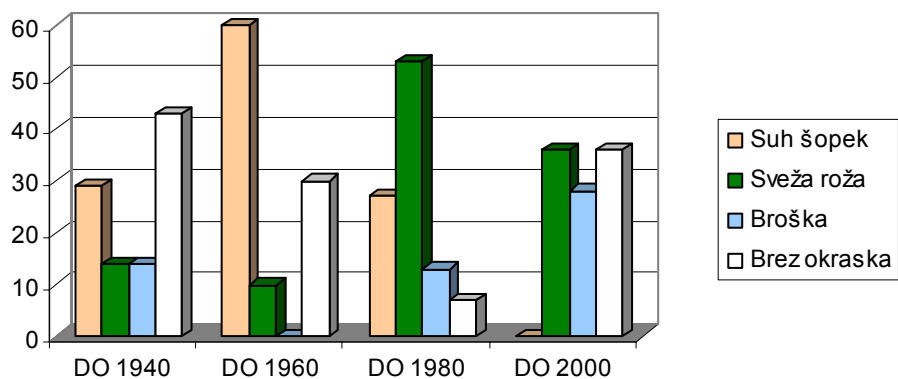
Graf 3: Svatbene obleke nevest v 20. stoletju

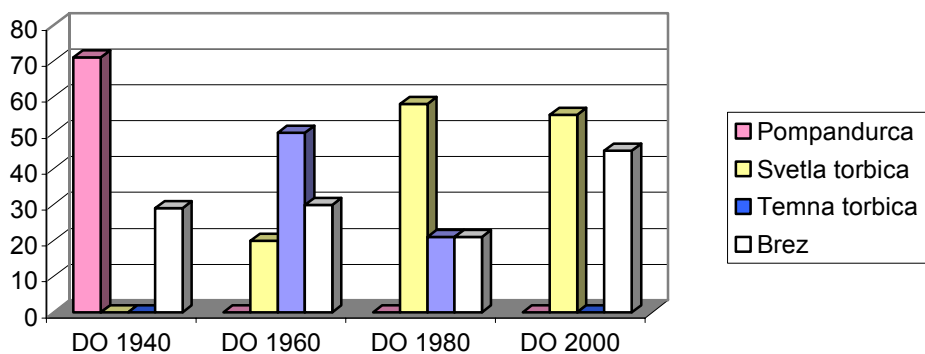
Graf 4: Dodatki v nevestinih laseh ali na glavi

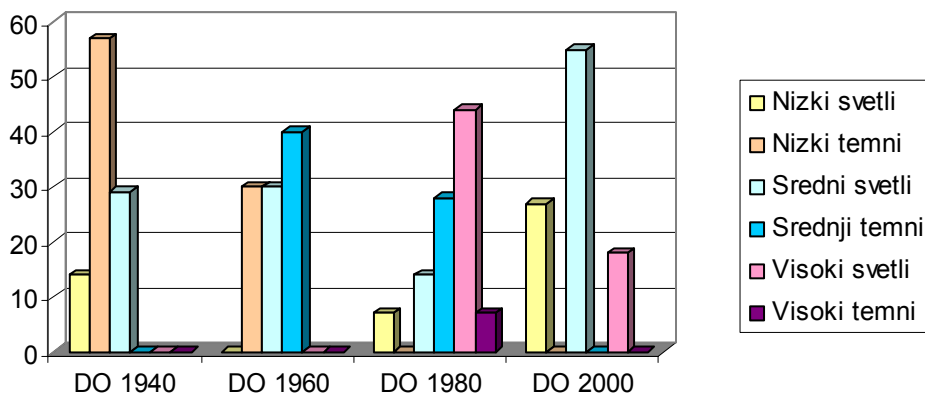
Graf 5: Okraski na nevestini obleki

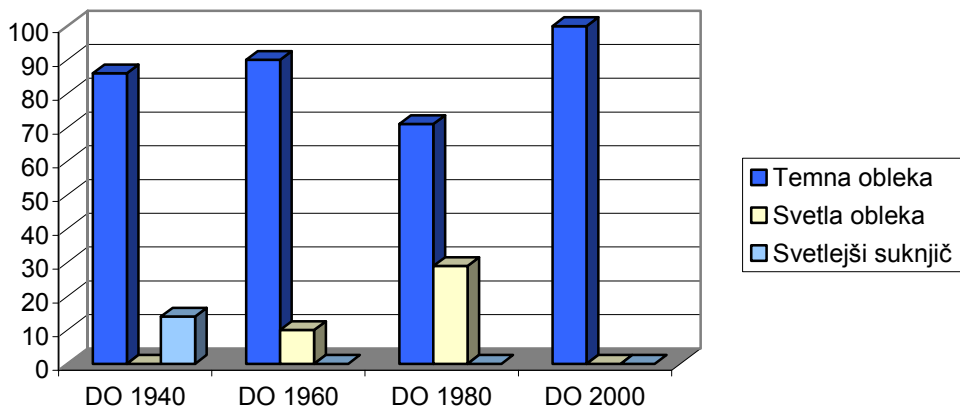
Graf 6: Drugi modni dodatki k nevestinemu svatbenemu obačilu

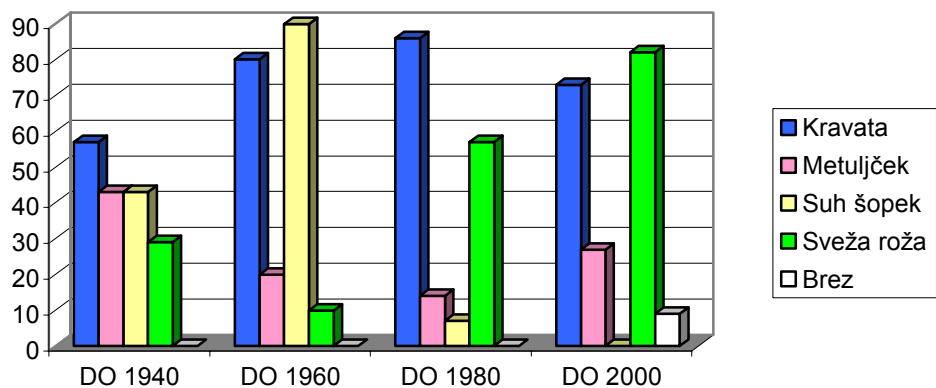
Graf 7: Svatbeni čevlji nevest v 20. stoletju

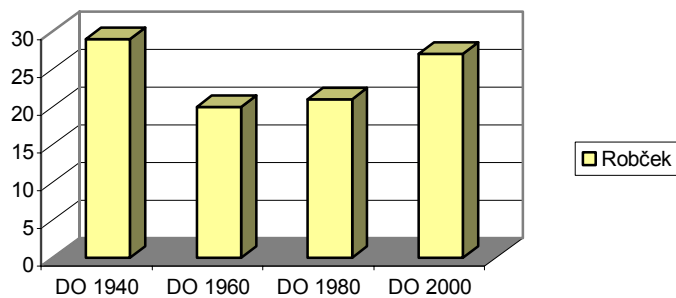
Graf 8: Svatbena obleka ženinov v 20. stoletju

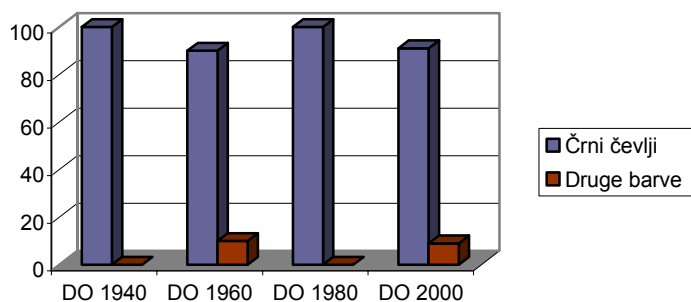
Graf 9: Modni dodatki k svatbenim oblekam ženinov

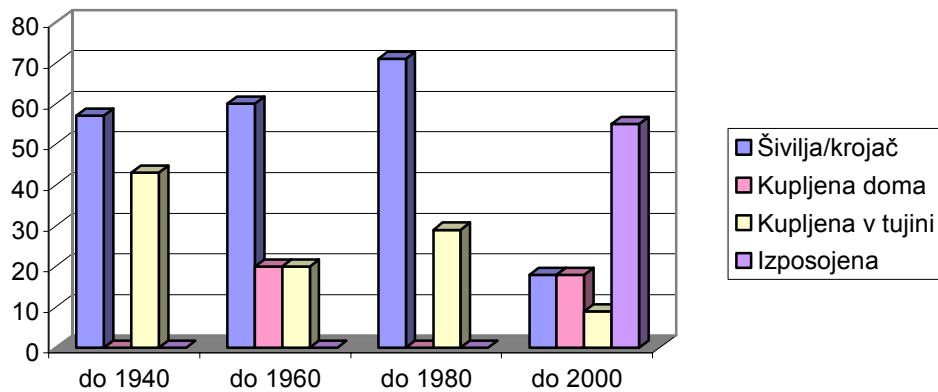
Graf 10: Delež svatbenih oblek z robčki v žepku sukniča

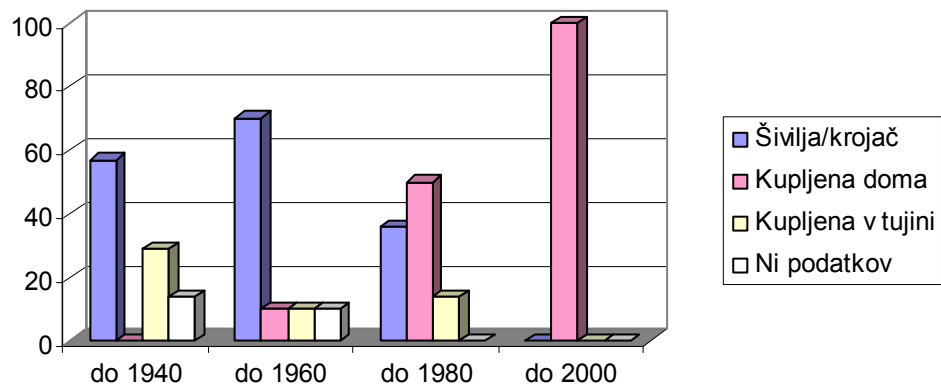
Graf 11: Barva svatovskih čevljev ženinov v 20. stoletju

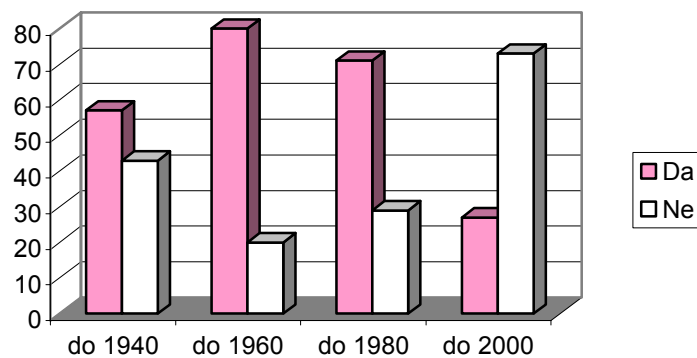
Graf 12: Kdo je izdelal svatbene obleke za neveste?

Graf 13: Kdo je izdelal svatbene obleke za ženine?

Graf 14: Ali so neveste obleko kasneje še nosile?

Graf 15: Ali so ženini obleko kasneje še nosili?

